

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4001/2551

บริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
นายณัฐพล บันทา

โจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 150

ข้อกำหนดซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 8 แห่ง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาต ตาม ข้อ 5 แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สิ้นเชื้อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจที่มีธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ ไว้ในข้อ 4.4 (1) ให้ผู้ประกอบการอาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ทั้งนี้ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ (ร้อยละ 15 ต่อปี) โดยอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ ดังกล่าว รวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี (Effective rate) โจทก์จึงมีสิทธิเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ โดยอัตราสูงสุดไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี แต่ข้อเท็จจริงตามหนังสือแจ้งผลการพิจารณาสินเชื่อบุคคลปรากฏว่า ในการที่โจทก์อนุมัติเงินกู้ให้แก่จำเลยจำนวน 18,900 บาท นั้น โจทก์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราร้อยละ 1.25 ต่อปี หรือร้อยละ 15 ต่อปี และค่าธรรมเนียมการใช้จ่ายเงินอัตราร้อยละ 10 ต่อปี ของวงเงินกู้ที่โจทก์อนุมัติ กับค่าดำเนินการอนุมัติเงินกู้ซึ่งเป็นค่าบริการจำนวน 1,000 บาท ซึ่งสามารถคำนวณเป็นร้อยละได้อัตราร้อยละ 5.29 ของวงเงินกู้ที่โจทก์อนุมัติ เมื่อรวมอัตราดอกเบี้ยค่าธรรมเนียมการใช้จ่ายเงินและค่าดำเนินการ การอนุมัติเงินกู้ซึ่งเป็นค่าบริการเข้าด้วยกันแล้วจะเป็นอัตราร้อยละ 30.29 เกินกว่าอัตราร้อยละ 28 ต่อปี ที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมในอัตราดังกล่าว การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยค่าบริการและค่าธรรมเนียมในอัตราดังกล่าว จึงเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายและตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 150

โจทก์ฟ้อง ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินจำนวน 21,342.20 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของต้นเงิน 14,923.19 บาท และค่าธรรมเนียมการใช้จ่ายเงินอัตราร้อยละ 6 ต่อปี ของต้นเงิน 14,923.19 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณา

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 11,704 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2549 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 1,000 บาท

โจทก์อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 223 ทวิ

ศาลฎีกาวินิจฉัย "ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่าโจทก์เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการด้านสินเชื่อบัตรเครดิต ให้กู้เงิน และอื่นๆ ตามสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โจทก์มอบอำนาจให้นายรัชชัชหรือนายพรเลิศฟ้องและดำเนินคดีแทน และให้บุคคลดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจช่วงได้ นายพรเลิศมอบอำนาจช่วงให้นายกษานพ้องและดำเนินคดีนี้แทนโจทก์ ตามหนังสือมอบอำนาจ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2547 จำเลยสมัครขอสินเชื่อบุคคลจากโจทก์วงเงิน 30,000 บาท ตกลงชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ค่าใช้จ่ายเงินอัตราร้อยละ 10 ของวงเงินที่โจทก์อนุมัติ และค่าดำเนินการอนุมัติเงินกู้จำนวน 1,000 บาท ตามใบสมัครสินเชื่อบุคคล โจทก์อนุมัติให้จำเลยกู้เงินจำนวน 18,900 บาท โดยหักค่าดำเนินการอนุมัติเงินกู้จำนวน 1,000 บาท และภาษีมูลค่าเพิ่ม 70 บาท คงเหลือยอดเงินสุทธิที่โอนเงินเข้าบัญชีเงินกู้ของ

จำเลย จำนวน 17,830 บาท ตามใบแจ้งผลการพิจารณาสินเชื่อบุคคล จำเลยตกลงผ่อนชำระหนี้แก่โจทก์ทุกวันวันที่ 16 ของเดือน จำนวน 24 เดือน เดือนละ 1,024 บาท เริ่มชำระงวดแรกในวันที่ 16 สิงหาคม 2547 จำเลยผ่อนชำระหนี้แก่โจทก์รวม 5 ครั้ง ครั้งสุดท้ายชำระ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2547 จำนวน 1,021 บาท ตามใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี ณ วันที่ 17 ธันวาคม 2547 มียอดต้นเงินคงเหลือ 14,923.19 บาท โจทก์คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินจากจำเลยนับแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2547 จนถึงวันฟ้องเป็นดอกเบี้ย จำนวน 3,851.41 บาท และค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินจำนวน 2,567.60 บาท รวมต้นเงิน ดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินเป็นเงินทั้งสิ้น 21,342.20 บาท ตามรายการบันทึกคำนวณภาระหนี้เงินกู้ค้างชำระ โจทก์บอกเลิกสัญญาเงินกู้สินเชื่อบุคคลและทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ ตามหนังสือบอกกล่าวลงวันที่ 14 มิถุนายน 2549 จำเลยได้รับหนังสือบอกกล่าวตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม 2549 แต่จำเลยไม่ชำระหนี้แก่โจทก์ โจทก์คิดดอกเบี้ย ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จากจำเลยตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

มีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า การคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินตามใบสมัครสินเชื่อบุคคลเป็นโมฆะหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่า โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมจากจำเลยตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย การคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมของโจทก์จึงไม่เป็นการคิดดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น เห็นว่า ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยระบุเหตุผลในการออกประกาศว่า เพื่อเป็นการพิทักษ์รักษาประโยชน์ของประชาชน และเป็นการป้องกันปัญหาจากธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตตลอดจนเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน กระทรวงการคลังจึงได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2548 ซึ่งในข้อ 8 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ 8 แห่งประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าว ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจที่มีธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ ไว้ในข้อ 4.4 (1) ว่า "ผู้ประกอบการธุรกิจอาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ทั้งนี้ ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ (ร้อยละ 15 ต่อปี) โดยอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใดๆ ดังกล่ารวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี (Effective rate)" หมายความว่า โจทก์มีสิทธิเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใดๆ โดยอัตราสูงสุดไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี แต่ข้อเท็จจริงตามหนังสือแจ้งผลการพิจารณาสินเชื่อบุคคล ปรากฏว่าในการที่โจทก์อนุมัติเงินกู้ให้แก่จำเลยจำนวน 18,900 บาท นั้น โจทก์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราร้อยละ 1.25 ต่อเดือน หรือร้อยละ 15 ต่อปี และค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินอัตราร้อยละ 10 ต่อปี ของวงเงินกู้ที่โจทก์อนุมัติ กับค่าดำเนินการอนุมัติเงินกู้ซึ่งเป็นค่าบริการจำนวน 1,000 บาท ซึ่งสามารถคำนวณเป็นร้อยละได้อัตราร้อยละ 5.29 ของวงเงินกู้ที่โจทก์อนุมัติ เมื่อรวมอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินและค่าดำเนินการอนุมัติเงินกู้ซึ่งเป็นค่าบริการเข้าด้วยกันแล้วจะเป็นอัตราร้อยละ 30.29 เกินกว่าอัตราร้อยละ 28 ต่อปี ที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ โจทก์ไม่มีสิทธิเก็บดอกเบี้ย ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมในอัตราดังกล่าว การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยค่าบริการและค่าธรรมเนียมในอัตราดังกล่าวจึงเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายและตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าการคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมของโจทก์ตกเป็นโมฆะนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น"

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นนี้ให้เป็นพับ

(เฉลิมเกียรติ ชาญศิลป์-บุญรอด ต้นประเสริฐ-สนอง เล่าศรีวรกต)

แหล่งที่มา

สำนักวิชาการ

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ